

Odložením zákona o zálohování hrozí Česku další miliardové pokuty a povinnost systém stejně zavést

17.3.2025 - | Arnika

Jasná je situace především v oblasti recyklace nápojových plechovek. Česko se v ní řadí mezi nejhorší v Evropské unii (horší je už jen Kypr). Nedostatky v recyklaci mají přitom dopad i na veřejné finance. Například za nedostatečnou recyklaci plastového odpadu platí Česko každý rok pokutu přesahující 2 miliardy korun.

Evropa si stanovila ambiciózní cíle pro recyklaci – dosažení 90% využití materiálů z PET lahví a nápojových plechovek. O výjimku z tohoto pravidla mohou požádat ty země, které v roce 2026 dosáhnou zpětného odběru 80 % nápojových plechovek a PET lahví uvedených na trh. Zároveň musí předložit strategii a plán opatření, jak dosáhnout 90% cíle k 1. 1. 2029. V zemích jako Německo, Dánsko, Finsko, Nizozemsko, Švédsko, Belgie a Rakousko, kde je zálohování povinné, dosahují míry odběru u nápojových obalů hodnot mezi 90–98 %. Bez urychleného zavedení systému povinného zálohování tak Česko riskuje, že bude do roku 2029 platit zbytečné pokuty v řádech miliard korun, a nakonec bude muset systém stejně zavést.

„Směřujeme k cirkulárnímu odpadovému hospodářství a zálohování PET lahví a nápojových plechovek je jasným krokem kupředu. To se samozřejmě nelíbí některým provozovatelům skládek nebo firem nakládajících s odpady, protože přijdou o část zisků. Odkládání prvního čtení zákona, který zálohování zavede, jen nahrává těm, kteří na současném systému vydělávají, místo abychom se konečně posunuli k řešení, které pomůže snížit množství odpadu v přírodě a zachovat materiály v oběhu,“ říká k nesmyslnému odložení Nikola Jelínek, odbornice na toxické látky v životním prostředí z organizace Arnika.

Méně odpadu ve městech

Závažným problémem je také znečištění, které způsobují nápojové obaly vyhozené na ulici nebo v přírodě. Tyto obaly jsou podstatně větší než jiné běžně odhazované věci, jako jsou cigaretové nedopalky nebo žvýkačky; předpokládá se, že tvoří zhruba 40 % celkového objemu odhozeného odpadu. I když se přesné složení odpadu liší podle země, potvrzuje tento odhad i studie o odpadcích v České republice. Ta ukázala, že jen samotné PET lahve tvoří 30 % odhozeného odpadu podle hmotnosti a 37 % podle počtu kusů. Podle studie Eunomia Research & Consulting by zavedení zálohového systému snížilo množství odhozených obalů v přírodě o více než 90 %. Potvrzují to mimo jiné mezinárodní zkušenosti z Německa, Dánska nebo Nizozemska, kde systém již funguje. To je velká výhoda pro obce, protože se tím sníží množství odpadu, který musí uklízet, a tím šetří náklady na jeho odvoz a zpracování. Větší čistota obcí pak může zvýšit jejich turistický potenciál, což přináší nepřímé ekonomické výhody. Obcím se také zavedením zálohového systému zvedne jejich rozpočet. O kolik přesně si lze spočítat pomocí kalkulačky na webu Ministerstva životního prostředí. U malých obcí jde o desítky tisíc, u velkých měst o desítky milionů.

“Pozitivní zkušenosti z ostatních evropských zemí jasně dokazují, že zálohování nejen výrazně zvyšuje míru recyklace a snižuje tak plýtvání surovinami, ale prokazatelně také pomáhá tomu, aby nápojové plechovky a PET lahve nekončily v přírodě a ve veřejném prostoru, jak se to děje dnes, často i ve velkém. Ačkoli počet černých skládek v Česku klesá, taková místa jsou stále velkým problémem a podle Lesů ČR stojí jejich likvidace i nadále statisíce korun ročně. Na Slovensku se

přítom díky zálohování během pouhých několika let PET lahve a nápojové plechovky propadly až na spodní příčky odpadu, který lze v přírodě najít," dodává Sarah Ožanová, vedoucí projektů zaměřených na odpady z Arniky.

PODEPIŠTE PETICI NA PODPORU ZÁLOHOVÁNÍ

Koho zastupují poslanci?

Průzkumy už dávno ukázaly, že tři z pěti Čechů podporují zálohy na PET lahve. Podporují je také nápojářské firmy, které jsou za odpad z nápojových obalů zodpovědné. Jediným, kdo zavedení zálohování dlouhodobě sabotuje jsou odpadové firmy, které díky němu přijdou o část zisku. Fakt, že právě díky jejich neefektivnímu systému Česko platí každý rok miliardové pokuty z kapes občanů je pro ně vedlejší. Podle ředitele České asociace odpadového hospodářství (ČAOH) Petra Havelky stávající systémy mohou splnit evropské cíle bez potřeby zálohování. Plánují například zvýšit počet kontejnerů na třídění kovových obalů, včetně jejich zařazení do žlutých nádob spolu s plasty, což by mělo zlepšit sběr. To však odporuje realitě, ve které se to žádné jiné evropské zemi nepodařilo. Bez zálohovacího systému bude země nejen čelit dalším finančním sankcím, ale také riskovat dlouhodobé environmentální škody, které jsou v rozporu s cílem přechodu na spravedlivější a k životnímu prostředí šetrnější cirkulární ekonomiku, a nakonec bude muset systém zálohování stejně zavést, ovšem v dražší a pro nás méně výhodné podobě.

(Pro více informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče, Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript., +420 606 727 942)

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/odlozenim-zakona-o-zalohovani-hrozi-cesku-dalsi-miliardove-pokuty-a-povinnost-system-stejne-zavest>